

Donderdag 13 januari 1916 – ochtendeditie

Een visser uit Yerseke, G. Pauwe, in het begin van oktober te Gent als verdacht van spionage gevangen genomen, heeft thans uit Sint-Gillis aan zijn vrouw geschreven, dat hij de 23^e december tot zes maanden gevangenisstraf was veroordeeld en in juni hoopte thuis te komen.

Het enige, wat twee andere vissers uit Yerseke van het vergrijp van G. Pauwe menen te weten, is dat deze van iemand te Terneuzen een adres van een persoon te Folkestone aangenomen had, om dat te Gent te bezorgen, wat hij ook gedaan had.

De uitbreiding van het Belgische kabinet.

Havre, 12 januari. De minister van justitie is ook tegenwoordig geweest bij het onderhoud van de koning met de drie nieuwe ministers.

Kardinaal Mercier naar Rome.

Brussel, 12 januari. Kardinaal Mercier, aartsbisschop van Mechelen, is gisteravond, in gezelschap van de vicaris-generaal Van Roey, uit Visé naar Rome vertrokken.

De beschietingen van de Belgische kust.

Londen, 12 januari. Admiraal Bacon, bevelvoerder van het eskader aan de Belgische kust, zegt in een verslag over de krijgsverrichtingen daar ter plaatse dat er steeds met de uiterste zorg voor is gewaakt om het vuur samen te trekken op objecten van militaire en maritieme betekenis, teneinde zo min mogelijk verlies van mensenlevens en schade aan de burgerlijke bevolking te berokkenen.

Bij zes gelegenheden zijn verenigde krijgsverrichtingen van grote omvang uitgevoerd. De nauwkeurigheid van het vijandelijk vuur was

goed. Onder de schade, aan de vijand toegebracht, valt te noemen het in de grond boren van een torpedoboot, twee duikboten, één grote baggermachine, de volledige vernietiging van drie militaire fabrieken, uitgebreide schade aan de havenwerken van Zeebrugge, de vernieling van 13 kanonnen van groot kaliber, schade aan de werven, havendammen enz. Voorts heeft de vijand veel verliezen aan manschappen gehad.

Het verlies der Engelsen bestaat uit 3 patrouilleboten, de Fransen verloren er eveneens 3. De Engelsen hadden verder 34 doden en 24 gewonden.

Zoals ons geseind is, zijn alleen Goblet, Hijmans en Van der Velde voorgoed in het Belgisch kabinet opgenomen en is de combinatie met Cooreman, Liebaert en Schollaert mislukt. Het Belgisch Dagblad bevat enige bijzonderheden omtrent de nieuwe ministers.

Graaf Goblet d'Alviella, de ondervoorzitter van de senaat, is staatsminister en senator van de provincie Brabant. Hij is lid van de Koninklijke Academie van België, klas der letteren, waar dit opperhoofd van de Belgische vrijmetselarij de collega is van kardinaal Mercier. Bovendien is graaf Goblet leraar aan de hogeschool van Brussel. Hij is 70 jaar oud.

De heer Paul Hijmans is veel jonger, een vijftiger. Hij is de zoon van de heer Louis Hijmans, Nederlander van oorsprong, die hoofdredacteur van l'Echo du Parlement is, lid der kamer voor Brussel, schrijver van een gewaardeerde geschiedenis van het Belgisch parlement en andere werken.

Paul Hijmans studeerde aan de hogeschool van Brussel, waar hij doctor in de rechten werd. Hij werd correspondent van Le Journal de Liège, het orgaan van Frère Orban, en adjunct bibliothecaris van de

kamer. In 1900 werd hij lid van diezelfde kamer voor Brussel en is het gebleven. Hij is administrateur van de hogeschool van Brussel, waar hij ook doceerde, staatsminister met de heren Goblet d'Alviella en Vandervelde, sedert het ultimatum van Duitsland aan België en later, in het voorjaar van 1915 gezant te Londen, in vervanging van graaf de Lalaing. In Engeland staat hij in hoog aanzien. Paul Hijmans is de leider der gematigde liberalen.

Emile Vandervelde nadert ook de 50 jaar. Sedert 1894 zetelt hij in de Belgische kamer, eerst voor Charleroi, later voor Brussel. Onnodig over die algemeen bekende sociaaldemocraat uit te weiden. Zeggen wij alleen, dat hij de schrijver is van degelijke werken over socialisme, sociologie en staathuishoudkunde. Hij bezocht nog verleden week Nederland.

Enige tijd geleden hebben wij melding gemaakt van de ongeoorloofde handel in Belgisch bankpapier, waaraan zich een drietal uitgeweken Brusselse financiers te Parijs hadden schuldig gemaakt. Wij hadden het bericht aan de *Matin* ontleend. Enkele dagen later deelde ons toen een lezer mede, dat wij onder de namen van de schuldigen verzuimd hadden te noemen die van Gaston Haardt, een Brussels bankier. Aangezien de *Matin* op dat ogenblik niet meer tot onze beschikking was, vermeldden wij de naam op gezag van die lezer. Gelegenheid tot controle bestond op dat ogenblik voor ons niet. Thans zendt men ons het bewuste *Matin*-nummer toe, en daaruit blijkt ons, dat wij terecht de heer Gaston Haardt in ons eerste bericht niet hadden vermeld. De *Matin*, immers, deelt mede, dat de heer Haardt wel voor de onderzoeksrechter was geroepen, "mais nulle inculpation n'a été retenue contre ce banquier". Wij hebben dus, ten onrechte, en zeer tot ons leedwezen, de heer Haardt in opspraak gebracht. De lezer had ons verkeerd ingelicht.

Donderdag 13 januari 1916 – avondeditie

De afhandeling van het Belgische moratorium.

In de Magdeburger Zeitung lezen wij de nadere bepalingen omtrent de afwikkeling van het wisselmoratorium in België. Blijkens deze bepalingen wordt met 19 maanden en 7 dagen uitgesteld de protesttermijn, en alle andere maatregelen tot behoud van het recht van regres, voor alle wissels, getrokken en betaalbaar binnen het gebied van het generaal-gouvernement, voor 3 augustus 1914 uitgeschreven en betaalbaar tot 31 januari 1916, en tot een bedrag van boven de 200 F. Voor alle wissels beneden de 200 F of buiten het gebied vallend van het generaal-gouvernement is het uitstel bepaald op 22 maanden en 7 dagen. Het protest mag slechts plaats hebben in de laatste 7 dagen van de genoemde termijnen, maar moet dan ook binnen die 7 dagen geschieden.

Voor alle wissels wordt, van 1 februari 1916 af, de protesttermijn van 5 op 7 dagen, en de termijn tot uitoefening van het recht van regres, met 14 dagen verlengd.

Het bankmoratorium is in zoverre opgeheven, dat aan alle terugvorderingen van bedragen, die dienen als schuldbetaling, aanschaffing van materiaal of goederen voor het bedrijf, moet worden voldaan.

Aan het gerecht wordt overgelaten uit te maken, onder opheffing van de desbetreffende verordening van de koning der Belgen, of bij eventuele niet-betaling redenen tot gerechtelijk ingrijpen aanwezig zijn.

De nieuwe bepalingen treden op 1 februari 1916 in werking.

De bevoegdheid der rechtbanken om ook bij wisselschulden nog uitstel van betaling te veroorloven, blijft gehandhaafd.

Wij lezen in de Vlaamsche Stem:

Het Provinciaal Steun- en Voedingscomité stelde sedert enige weken vast, dat de bakkers een grotere hoeveelheid bloem voor hun gebruik nodig hadden, dan dat er eigenlijk voor de Gentse bevolking was. Een streng onderzoek werd bevolen en men ontdekte, dat de hoeveelheid ingeleverde bons merkkelijk veel groter was, dan deze, die eigenlijk wekelijks werden uitgedeeld. De heer Van Doesselaere, hoofd der politie van de stad Gent, gelastte de politiecommissarissen der stad met een onderzoek. Sedertdien werd door het Provinciaal Steun- en Voedingscomité ook verandering gebracht in de broodbons. Deze werden voortaan gestempeld en op deze wijze kon het bedrog min of meer beperkt worden. Vermoedens vielen op een bakker van de Hoogstraat, de genaamde De Smet, die wekelijks een aanzienlijke hoeveelheid bloem nodig had. Deze had zelfs een magazijn in de Schildstraat, waar hij zijn voorraad bloem borg. Een huiszoeking, bij hem gedaan, leidde tot de ontdekking van ten minste 80 zakken bloem, waarvan hij er verkocht aan de prijs van 150 F per zak. Ondervraagd over de hoeveelheid, weigerde hij uitleg te geven. Terzelfder tijd ontdekte men in zijn woning een grote hoeveelheid nagemaakte broodbons, die hij op zijn kosten had doen drukken. Het onderzoek, dat in het geheim werd voortgezet, leidde insgelijks tot de ontdekking van de drukkers, die ongeveer 350.000 valse broodbons geleverd hebben. De drukkers, de genaamden Van de Sompele, wonende Begijnhoflaan, en de gebroeders De Vreeze uit Heirnis, werden evenals bakker De Smet dinsdagmorgen door de politie aangehouden en opgesloten.

Men zendt ons een in het Frans gesteld geschrift toe, getiteld L'Episcopat belge à l'Episcopat allemand (De Belgische bisschoppen

aan de Duitse bisschoppen), bevattende een op 24 november 1915 gedateerde brief, ondertekend door kardinaal Mercier en de bisschoppen van Gent, Brugge, Namen, Luik en Doornik, gericht tot de kardinalen en bisschoppen “van Duitsland, Beieren en Oostenrijk-Hongarije”.

Deze brief is blijkens het voorwoord openbaar gemaakt door “een groep patriotten” te Havre, die daarover het volgende schrijven:

“De Belgische regering te Havre heeft sedert een maand een vertrouwelijk document van grote betekenis in haar bezit: de kopie van de brief van de Belgische bisschoppen aan hunne eminenties de kardinalen en hunne doorluchtigheden de bisschoppen van Duitsland, Beieren en Oostenrijk-Hongarije. Deze brief bevat een schitterend en afdoend antwoord op de lasterlijke aantijgingen van de Duitse regering aan het adres van onze koning, van onze geestelijkheid, van ons volk – hij stelt het denkbeeldige karakter van het in België ingestelde onderzoek naar de op Duitse soldaten begane vermeende wreedheden in het volle licht en dringt er op aan, dat onder voorwaarden, welke waarborg geven voor onpartijdigheid, een nieuw onderzoek zal worden ingesteld.

“De Belgische regering hield dit document geheim.”

De groep Belgische patriotten beklagt zich dan over een veldtocht van leugens en beledigingen, welke van Duitse zijde in de neutrale landen gevoerd wordt. Zij wil daarom niet langer zwijgen. “Wij menen”, lezen wij verder, “noch rekening meer te kunnen houden met de gerechtvaardigde bedenkingen, welke onze regering weerhouden het document bekend te maken, noch met de terughoudendheid van het moedige Belgische episcopaat, welks loyale bedoelingen stranden op de hardnekkigheid, waarmee onze vijanden aan de Belgen elk onpartijdig onderzoek weigeren.”

“De naam van België, de hoogste belangen van het vaderland laten niet langer toe te gehoorzamen aan de wens van de schrijvers van deze brief en het vertrouwelijk karakter daarvan te behouden.”

In de brief zelf stellen de Belgische bisschoppen naar aanleiding van de beschuldigingen, welke van Duitse zijde tot de Belgische bevolking zijn gericht, voor dat er een commissie van onderzoek zal worden ingesteld, bestaande uit Duitse en uit Belgische bisschoppen. Zij wijzen bovendien op alles, wat de Belgen van de Duitse overweldigers te verduren hebben gehad, o.a. op de volgende schendingen van de Haagse Conventie: collectieve straffen voor individueel begane feiten, in strijd met art. 50; gedwongen arbeid voor de vijand (art. 52); nieuwe belastingen (art. 48, 49 en 52); misbruik van opvorderingen in natura (art. 52); miskennis van de wetten van het land (art. 43).